

DİPLOMALI İŞSİZLER

Aydınlık Dergisi, 22 Kasım 2009

Yıldırım Koç

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 16 Kasım 2009 günü yayımladığı Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, Türkiye'de işsizlik artıyor. İş arayan işsizlerin sayısı 3,4 milyonu aştı. İş aramayıp çalışmaya hazır işsizlerle, mevsimlik çalıştıklarını belirtip işsiz olanlar da bu sayılara eklendiğinde, işsizlik oranımız yüzde 20'nin üzerinde. Gençler arasındaki işsizlik ise daha da yüksek.

TÜİK verileri, anket yapılan dönemden önceki günlerde bir saatlik bir çalışma yapanları bile işsiz listesinden çıkarıyor. İşsizlik oranının gerçek durumun altında gözükmesinin bir nedeni de bu uygulama.

TÜİK'in işsizlik verilerinde tam olarak gözükmeyen iki tür işsizlik de hızla artıyor.

Bunların biri, gizli işsizlik. Birçok genç, iş bulamadığı için babasının dükkanında vakit geçiriyor. Bu gençler ve benzerleri, "ücretsiz aile çalışanı" olarak gözüküyor. Halbuki bu kişilerin yapılan işe katkıları çok küçük.

Diğer taraftan, eksik istihdam yaygınlaşıyor. Birçok insan, kısmi zamanlı olarak çalışıyor. Sayıları giderek artan insan da, eğitim gördükleri alanın dışında, sahip oldukları niteliklerin çok azını kullanabildikleri işler yapıyor. Bir bakıyorsunuz, bir inşaat mühendisi, bir muhasebe bürosunda basit bir işte çalışıyor. Bir ziraat mühendisi, bir dükkanda tezgahçılık yapıyor. Bu insanların sayısını bilmiyoruz, ancak bu durumun yaygınlaştığı konusunda herkes görüş birliği içinde.

Özellikle diplomalı işsizlik konusu incelendiğinde, iş arayan işsiz diplomalıların yanı sıra, yakınının işyerinde vakit öldüren gizli işsizler ve gördüğü eğitimle ilgisi alakası olmayan işler yapan kişiler de dikkate alınmalı. Bu açıdan bakıldığında müthiş bir toplumsal israf ortaya çıkıyor. Devlet ve aileler, ellerindeki avuçlarındakini harcayarak çocuklarını okutuyorlar; ancak onbinlerce üniversite mezunu iş bulamıyor, bunalıma giriyor, gördükleri eğitimle ilgisiz işlerde çalışıyor.

Bu durumun bir nedeni, son dönemde yaşanan küresel krizdir. Bir neden, Türkiye'de yıllardır derinleşen yapılaşmış sorunlardır. En önemli nedeni ise, planlama yapılmamasıdır, devletçiliğin terkedilmesidir.

Olması gereken şudur: Devlet, plan disiplini altındaki bir ekonomide, ekonomik gelişmeye ilişkin tahminler temelinde geleceğe yönelik insangücü gereksinimi projeksiyonları yapar. Bir sonraki on yıl, yirmi yıl, otuz yıl için, sürekli yenilenen ekonomik gelişme tahminleri yapılır. Bu tahminler temelinde, kaç inşaat mühendisine, kaç duvarcıya, kaç soğuk demirciye, kaç hekime, kaç laboranta ihtiyaç duyulacağı belirli hata oranları içinde tahmin edilebilir. Daha sonra, bu gereksinim projeksiyonları temelinde eğitim politikası belirlenir. Hangi üniversitelerin hangi fakültelerinin kontenjanı ne olacak, nerelere yeni üniversite açılacak kararları, bu projeksiyonlar temelinde verilir. İş böyle yapılıncaya da, hem kaynak israfı asgariye indirileceğinden yetişen öğrenciler iyi yetişir, hem de mezun olduktan sonra iş bulmada zorluk çekmezler, aileleri ve devlet gereksiz yatırım yapmamış olur.

1970 yılında Türkiye'de 6 ve daha yukarı yaşlardaki 29,3 milyon kişinin yalnızca 276 bini üniversite mezunuydu (yüzde 0,94). 2008 yılında ise 6 ve daha yukarı yaşlardaki yaklaşık 60 milyonluk nüfusun 3,8 milyonu üniversite mezunuydu (yüzde 6,4). Şu anda 94 devlet üniversitesinde ve 45 vakıf üniversitesinde toplam 2,4 milyon öğrenci var. Buna göre, emekli olacakları da dikkate alacak olursak, dört yıl sonra ülkemizdeki üniversite ve yüksek okul mezunlarının sayısı bugünkü 3,8 milyondan aşağı yukarı 6 milyona çıkacak. Bu öğrencilerin çoğu, lise eğitimleri sırasında doğru alanlara yönlendirilmediği ve istedikleri bölüme giremedikleri için, sevmedikleri mesleği edinmek için eğitim görecekler ve bu kadar üniversitede yeterli öğretim elemanı olmadığından kötü yetişecekler. Daha sonra da işsizler ordusuna katılacaklar.

Kapitalizm, hele devletçiliğin ve planlamanın reddedildiği bir kapitalizm, hele hele Türkiye'de AKP iktidarında uygulanan biçimiyle kapitalizm böylesine büyük insangücü ve kaynak israfına neden oluyor.